

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד
מפטייר וְיָהִי דָבָר יְ-הוָה אֱלֹהֵי לְאֹמֶר (יחזקאל לו טז)

פרשת כי תשא – פרה

עלון חידושי תורה ופרפראות על פרשת השבוע בעניינא דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל
בפרשת כי תשא 139 פסוקים = גֵּין הַחוּחִים

כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. (שה"ש ב ב)
כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים - זו רבקה שהיתה בין רשעים, וכן אסתר בין האומות (אסתר ב טו) וְתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ
וְכוּ, וְכֵן אַבְרָהָם יַחֲדֵי בֵּין הָאֹמּוֹת, וְכֵן יִשְׂרָאֵל בֵּין הָאֹמּוֹת. שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים רִ"ת שְׁבִ"ה גִּמְטְרִיא 'רַבְקָה'. שׁוֹשְׁנָה גִּמְטְרִיא 'אֶסְתֵּר'. כֵּן
רַעֲיָתִי - זו אסתר וכנסת ישראל. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים סִ"ת הַמֶּן - דָּרוֹר שֶׁל הַמֶּן. בֵּין הַחוּחִים - וּמִי הֵם הַחוּחִים? הֵם עַיִן נֶפֶשׁ כִּמְנִין כֵּן.

בפרשת כי תשא 9 מצוות, מתוכן 4 מצוות עשה ו-5 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)
עשה: נתינת מחצית השקל בשל פרה • קידוש ידים ורגלים בשעת עבודה • משיחת כהנים גדולים ומלכים בשמן המשחה • שביתת הארץ בשנת
השמיטה. לא תעשה: שלא יסוד זר שמן המשחה • שלא לעשות במתכונת שמן המשחה • שלא לעשות במתכונת הקטורת • שלא לאכול
ולשתות תקרובת עבודה זרה • שלא לאכול בשר בחלב.

פרשת פרה - השלישית שביארבע פרשיות היא פרשת פרה שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החודש ואין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה,
אלא הן באות זו אחר זו.

ענין קריאה זו קודם ניסן כדי להזכיר ולהודיע לכל מי שנטמא במת להיטהר מטומאתו, כדי שיוכל להקריב קרבן פסח במועדו.
והקדימו לזרוז על כך קודם ניסן, לפי שהרחוקים מירושלים כבר התחילו לצאת מעריהם בראש חודש ניסן לעלות לירושלים. ובעוד שכל
איש בעירו ובתוך קהלו, מזכירין לו שאם נטמא במת שיטהר תחילה באפר הפרה ואז יוכל להקריב את קרבנו בפסח ראשון ולא ידחה
לפסח שני. וכל הנטמא במת אינו יכול להקריב קרבן אלא אם הזו עליו ממי החטאת שנעשו עם אפר הפרה, ביום השלישי וביום
השביעי, ובשמיני הוא טהור להכנס למקדש ולאכול בקדשים. ובמינו אע"פ שחבר ביהמ"ק על ידי לימוד מצוותיה ודיניה ועוסקים
בהם בזמנם, נחשב לנו כאילו הטהרנו מטומאותינו והכשרנו עצמנו להקריב קרבנותינו במועדם.

כתוב בספרים, שימים אלה שקודם הפסח מסוגלים לזכות בהם לרוח טהרה, כשם שישראל עוסקים עתה בפרשת פרה והיו עוסקים
בטהרתם קודם הקרבת הפסח בזמן שביהמ"ק היה קיים. (ספר התודעה)

מִשׁוּם כֵּן אִמְרָה הַתּוֹרָה לְהִיטֵר בְּאֹפֶר פְּרָה, לְרַמֵּז לְאֹדֶם שִׁישׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֶל ה', עַל יְדֵי שִׁיחִיה בְּעִינֵי עֲצָמוֹ כַּעֲפֵר וְאֹפֶר. כִּי עַל יְדֵי
תְּשׁוּבָה מִתּוֹךְ הַכְּנַעַה וּשְׁפֹלוֹת הָרוּחַ זֹכִים לְטַהֵר. דְּמִיּוֹן מִי הַחֲטָאת לְדַמְעוֹת: 'וְאִף גַּם זֹאת, שִׁישְׁפוֹךְ דַּמְעוֹת מִתּוֹךְ שִׁבְרוֹן לֵב, וְדַמְעוֹת
אֵלוֹ יִיחַשְׁבוּ לוֹ כְּהַזָּאת מִי חֲטָאת'. (יחזקאל סופר, דרשות ג)

זֶה יִתְנוּ כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקָּדָשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לִי-הֵנָּה. (ל יג) פֶּרֶשׁ"י - הֶרְאָה לוֹ כְּמִין מְטַבֵּעַ
שֶׁל אֵשׁ, וּמִשְׁקָלָהּ מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל, וְאֹמֵר לוֹ: כְּזֶה יִתְנוּ. (תנחומא)

יש לומר שהכוונה שהראה למשה רבע"ה אופן הרצוי במצוות צדקה, שהעיקר להיות הנתנה באש בהתלהבות ושמחת הלב, ולזה רומז מטבע של אש,
כזה יתנו ולא באופן אחר. (אהבת שלום)

ענין מחצית השקל רומז לבהינת עשה טוב אע"פ שעדיין לא קיים סור מרע בשלימות, שזה רק מחצית השקל, שקל במילוי (שי"ן קו"ף למ"ד) עולה
כמנין כתר מצוות שיש בהם גם לאיין שהם סור מרע וגם עשין היינו עשה טוב. משרע"ה נתקשה בזה, כי לגבי משה מלתא זותרתא היא להיות תחילה
סור מרע, עד שהראה לו הקב"ה כי גם איש כערכו צריך למחצית השקל, דכל פעם שמתדבק יותר בקדושה בוודאי יפסול מעשיו הראשונים, מחמת
שבזמן עשייתם עוד לא זכה להשגה הנוכחית, נמצא דכל שהוא מוסיף בעשה טוב מתחוויר לו שמעשיו הקודמים לא היו כתיקונם וממילא גם אצלו
התאחר בהינת סור מרע. (צמח צדיק)

כֹּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים מִבְּנֵי שְׁנֵה וּמִבְּנֵי יָתֵן תְּרוּמָתָה לִי-הֵנָּה. (ל יד)
כֹּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים פִּירוּשׁ שְׁעֵשֶׂה נִגְד פְּקוּדֵי הַשִּׁי"ת. מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שְׁנֵה וּמִבְּנֵי יָתֵן. (תנחומא)

'סור מרע ועשה טוב'. עֲשָׂרִים שְׁנֵה בגימטריא סור מרע ועשה טוב (975 עם הכולל). (שפתי צדיק)
שֶׁקֶל רִ"ת שֶׁבֶת קָדָשׁ לִי-הֵנָּה. מֵה הַשֶּׁקֶל אֵינּוּ נִשְׁלָם רַק עַל יְדֵי שְׁנֵי יְהוּדִים בִּיחָד, שֶׁכֵּל אֶחָד מֵהֶם נוֹתֵן מִחֲצִית, אִף שֶׁבֶת קוֹדֵשׁ אֵינּוּ שְׁלָם בִּיחִידוֹת, רַק עִם
חֻבְרִים יֵרָאִי ה' בְּצוּוֹתָא יְכוּלִין לְהַרְגִישׁ הַיּוֹת קְדוּשַׁת שֶׁבֶת קוֹדֵשׁ. (שארית מנחם)

וְיִאמְרָ לִי-הֵנָּה אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ סָמִים נָטָף וּשְׁחַלֵּת וְחִלְבְּנָה סָמִים וּלְבָנָה זָכָה בַד כֶּבֶד יִהְיֶה. (ל טז)
רַמְז בַּמֶּקְרָא לְמֵאמְרָ רִז"ל (בְּרֻכּוֹת נה. מנחות טז). שֶׁכֵּל זָמַן שְׁבִיבַת הַמֶּקְדָּשׁ קָיָים - מִזְבַּח מְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁיו, שֶׁלְחָנּוּ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו. כְּלוֹמֵר
שֶׁהַכְּנַסֵּת אֹרְחִים וְהַאֲכַלְתֶּם מִכְּפַרְתָּ עוֹוֹן, כְּמוֹ שֶׁהַמִּזְבֵּחַ הִיָּה מְכַפֵּר.

מכל אחד עשר סממני הקטורת שעלו על המזבח, רק ארבעה נזכרו במפורש בפסוק. את כל השאר למדו חז"ל מכה דרשה ודקדוק בלשון המקרא.
ומה הם הארבעה המפורשים? שְׁחַלֵּת, לְבֹנָה, חִלְבְּנָה, נָטָף, רֵאשֵׁי תִיבוֹת - שֶׁלְחָנּוּ. הֵנָּה לְנוֹ רַמְז לְשִׁלְחַן שֶׁמְכַפֵּר, כְּשֶׁם שֶׁסַּמְמָנֵי הַקְּטוֹרֶת הָעוֹלִים עַל
הַמִּזְבֵּחַ מְכַפְרִים עַל יִשְׂרָאֵל. (פניני הגר"א)

רֵאשֵׁי קִרְאֵתִי בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטֵּה יְהוּדָה. (לא ב)
שֶׁאֵלָה - מֵה הַטַּעַם שֶׁהִזְכִּיר בְּצִלְאֵל אֶת אָבִי אֲבִיו וְבִאֵלֵיָאֵב הַזְּכִיר רַק אֶת אָבִיו, דְּכִתִּיב (לא ו) וְאֵנִי הֵנָּה נִתְמַי אֶתוֹ אֶת אֶלְיָאֵב בֶּן אֲחִיסָמֵד לְמִטֵּה דָן.

תְּשׁוּבָה - לְפִי שֶׁחֹרֵר נִהַרְג עַל מַעֲשֵׂה הָעַגֹּל, וְלִמְלַאכַת הַמִּשְׁכָּן בֵּאֵה לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ עוֹוֹן, לְכַךְ נִזְכָּר חוּר עֲלִיָה. (החוקוני, דעת זקנים) וְבִצִּלְאֵל בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן
הִיָּה בֶן י"ג שָׁנָה. (רבינו בחיי) א"ב א הַכְּתוּב לְלַמַּד שְׁבוּכּוֹת חוּר שֶׁמֶסֶר נִפְשׁוֹ זָכָה בְּצִלְאֵל לְחַכְמָה. (משך חכמה, תנחומא ישן ויקהל ד) א"ב הַזְּכִירָה הַכְּתוּב כִּיּוֹן
שֶׁחֹרֵר הִיָּה בְּנֵה שֶׁל מְרִים כְּדִי לְרַמֵּז עַל יִיחּוּסוֹ הָרַם שֶׁל בְּצִלְאֵל. (גור אריה)

וְאֵת הַשְּׁלֵחָן וְאֵת פְּלִיּוֹ וְאֵת הַמְּנֹרָה הַטְּהֵרָה וְאֵת כָּל פְּלִיָה וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטָרֶת. (לא ח) פֶּרֶשׁ"י - עַל שֵׁם 'זָהָב טְהוֹר'.
שֶׁאֵלָה - מֵה הַטַּעַם שֶׁרַק עַל הַמְּנֹרָה נִאֶמְרָ כֵּן שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְלֹא מְצִינּוּ בְּשָׂאֵר כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּקְרָאִים טְהוֹר לְמַעַט בְּשׁוֹלְחַן דְּכִתִּיב (כה כד) וְצַפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב
טְהוֹר וְעֵשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב.

תְּשׁוּבָה - לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּה עֲלֵיהֶם שׁוּם מִתֵּן דְּמִים, מִלְּשׁוֹן נִקְיִין (החוקוני) א"ב נִקְרָאת הַמְּנֹרָה טְהוֹרָה לְפִי שֶׁתְּכוּנָתָהּ הַעֲצָמִית הִיָּה טְהוֹרָה, שֶׁאֵינָה מְאִירָה
אֵלָּא כְּשֶׁחֹדֵר טְהוֹר מְעַשְׂוִי, לְפִיכֵן בְּבֵית שְׁנֵי אַחַר שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הַדּוֹר כְּתַבָּה הַמְּנֹרָה (הַעֲמֵק דָּבָר) שֶׁלֹּאֲחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הִיָּה הַנֵּר הַמְעַרְבִי
פְּעֻמִּים דּוֹלֵק פְּעֻמִּים כְּבֵה. (יומא לט.) א"ב לְפִי שֶׁיִּרְדֶּה הַמְּנֹרָה מִמְּקוֹם טְהוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם כְּלוֹמֵר שֶׁהָרָא לְמִשָּׁה אֶת צוּרָתָה מִן הַשָּׁמַיִם מִפְּנֵי שֶׁהִתְקַשְׁה לְהַבִּין
אֶת תְּבִינָתָהּ. (מנחות טט.)

וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הַעֲדָת לַחַת אֲבֹן כְּתָבִים בְּאֶצְבַּע אֱ-לֹהִים. (לא יח)
אֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּתַחֲלָה הִיָּה מִשָּׁה לְמַד תּוֹרָה וּמִשְׁפָּחָה, עַד שֶׁנִּתְּנָה לוֹ בְּמַתְנֵה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶתוֹ'. (נדרים לח.)

שֶׁאֵלָה - מֵה הַטַּעַם שֶׁנִּתֵּן לוֹ בְּמַתְנֵה רַק לְסוּף אַרְבַּעִים יוֹם וְלֹא נִתֵּן לוֹ בְּמַתְנֵה תִּכְיָף בֵּינֵם הָרֵאשׁוֹן שֶׁאֵז לֹא הִיָּה נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ כְּלוּם.
תְּשׁוּבָה - כְּדִי שִׁישְׁמַח בְּלִימּוּדוֹ בְּיּוֹתֵר כִּי בְהִיּוֹת שֶׁתְּחַלֵּה הִיָּה שׁוֹכַח וְאַחַר אַרְבַּעִים יוֹם בָּא לוֹ כַּח הַזְּכִירָה שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ כְּלוּם נַעֲשֶׂה לוֹ שִׁמְחָה גְדוּלָה
בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה. א"ב דָּאִמְרוּ רִז"ל (בְּרֻכּוֹת ה.) שֶׁלֹּשׁ מַתְּנוֹת טוֹבוֹת נִתְּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְכוּלָן לֹא נִתְּנָן אֵלָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִין, אֵלּוֹ הֵן: תּוֹרָה וְאֶרְץ
יִשְׂרָאֵל וְהָעוֹלָם הַכָּא. וְחַד מְנִייהוּ תּוֹרָה דְּכִתִּיב אֲשֶׁרִי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁרִי תִּיפְרָנּוּ יִיָּה וּמִתּוֹרָתָהּ תִּלְמַדְנּוּ (תהלים צד, יב) וְלִכְּן תִּחְלָה הִיָּה שׁוֹכַח וְהִיָּה לוֹ יִסּוּרִין
גְדוּלִים בְּזָה וְאַחַר כֵּךְ בָּא לוֹ כַּח הַזְּכִירָה שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ עַל יְדֵי יִסּוּרִין. (בן הוידע - נדרים לח.)

